

Věšebný nápis na hovězí lopatce,
13.–12. století př. n. l.

4. Čínské a japonské písmo

*Kaligrafičtí černokněžníci založili
své čáry-máry na nekonečné stupnici
od sytosti černí do sotva postižitelného
dýchnutí vlasové čárky.
Adolf Hoffmeister*

4.1 Čínské písmo

Čínské písmo je s určitostí nejstarším ze všech dosud užívaných písem. Po dobu téměř čtyř tisíciletí si udrželo prakticky nezměněnou podobu, jen navýšilo bohatství znaků a možnosti tvarových obměn. Zároveň je poměrně rozšířené, neboť se jím zapisuje čínština, která je vzhledem k počtu obyvatel Číny jedním z nejpoužívanějších jazyků na světě - mluví jí více než miliarda lidí. Kromě toho se čínské znaky používají i v Japonsku jako jedna z částí složitěho písemného systému.

Podle dávné pověsti je autorem čínského písma císařův dvorní rádce Cāng Jié, který měl čtyři oči. Spis z 2. století př. n. l. popisuje událost takto: „Cāng Jié stvořil písmo a z Nebes přšlo proso a duchové noci naříkali“. Není bez zajímavosti, že tvůrce písma byl čtyřoký - viděl dvojnásob více než ostatní. Také dramatický příchod písma doprovázený děsivými úkazy vypovídá o významnosti objevu.

Zobrazovací charakter nejstarších znaků svědčí o obvyklém původu logografického písma - snaze zapsat pojem pomocí jeho grafického ztvárnění. Doposud byly za nejstarší písemné památky psané čínskými znaky považovány záznamy na zvířecích kostech a želvích krunýřích z 2. tisíciletí př. n. l. V posledních letech se diskutuje o mnohem starších nálezech z doby před devíti tisíci lety. Tím by čínské písmo bylo také nejstarším písmem světa.

Písmo původně sloužilo pouze k věštění pro potřeby císaře a jeho rodiny. Oproti mluvenému slovu byla zapsaná slova mocnější a bylo možné jejich prostřednictvím komunikovat s duchy předků. Podle některých autorů se zapisoval až obsah věštby po provedeném rituálu, kdy se kosti nebo krunýře zahřívaly na ohni a na základě vzniklých puklin bylo vyloženo poselství mrtvých. V každém případě mělo čínské písmo dlouhou dobu výhradně magickou funkci. Nápis na bronzových nádobách byly důsledně umísťovány na místech, která běžnému uživateli zůstávají skrytá. Dá se proto předpokládat, že obsah textu nebyl určen živým účastníkům obřadů. Rozšíření funkce písma do oblastí administrativy, obchodu nebo literatury probíhalo až po 8. století př. n. l. Typologicky se však již v této době jedná o zcela vyvinutou soustavu, jak ji známe z pozdější doby.